Zorg in school

De Saffier, Drachten.

Evaluatie
Februari 2024 – maart 2025

Dr. Ivonne Douma

Onderzoekscoördinator RENN4

mei 2025

RENN4
excellent in speciaal talent

Inhoud

1. Inleiding.....5
2. Onderzoeksvragen 8
3. Resultaten pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier 9
3.1 Inzet van de jeugdhulpverleners.....9
3.2 Pedagogisch klimaat 13
3.3 Incidenten en schorsingen.....16
3.4 Onderwijstijdverkorting en thuiszitters.....17
3.5 Samenwerking tussen ouders en school met jeugdhulpverlening 20
3.5 Financiële opbrengsten pilot 26
4. Conclusies en aanbevelingen 29
4.1 Conclusie 29
4.2 Reflectie en aanbevelingen.....32
Bijlage 1 : Oorspronkelijke projectplan Zorg in Onderwijstijd.....35

1. Inleiding

SO De Saffier in Drachten is een RENN4 school voor speciaal onderwijs voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek. Uit een interne analyse binnen RENN4 is gebleken dat ruim 80% van de leerlingpopulatie een vorm van jeugdzorg ontvangt (Schleurholtz, 2022). Dit beeld is ook te herkennen bij de Saffier, waar uit gegevens van de gemeente Smallingerland blijkt dat 76.5% van de leerlingen een jeugdzorg beschikking heeft. Een goede samenwerking tussen onderwijs en zorg is dan ook van groot belang. De Saffier werkt vanuit de gedachte dat ieder kind recht heeft op een sterke basis thuis, in de buurt en op school. Hiervoor is het nodig dat thuis, onderwijs en zorg nauw samenwerken aan *één plan voor één kind*, met gebruikmaking van elkaars expertise en zonder daarin belemmeringen te ondervinden van wet- en regelgeving en/of bureaucratische processen.

De specialistische zorg en ondersteuning van leerlingen met een indicatie voor speciaal onderwijs (voorheen cluster 4) vindt al in toenemende mate op school plaats, waardoor de schoolgang voor leerlingen zo weinig mogelijk wordt belemmerd. Schoolgang is nodig voor een positieve ontwikkeling van leerlingen en een positieve ontwikkeling is nodig voor goede schoolgang en zo kan thuiszitten worden voorkomen.

Hoewel de specialistische zorg en ondersteuning in toenemende mate plaatsvindt binnen de school, wordt dit veelal door een groot aantal aan diverse zorgaanbieders verzorgt. Gemiddeld genomen hebben SO scholen van RENN4 te maken met 12 verschillende zorgpartijen (Schleurholtz, 2022). Deze grote diversiteit aan zorgpartners bemoeilijkt de stabiliteit in ondersteuning voor leerlingen en de onderlinge samenwerking en afstemming tussen onderwijs en zorg (Schleurholtz, 2022; Geveke, 2023). Het is dan ook het streven van De Saffier en de gemeente Smallingerland om door middel van een vaste zorgpartner binnen de school meer verbindend en preventief te gaan werken bij de specialistische zorg en ondersteuning van leerlingen. Hierdoor kan er na afloop van de specialistische ondersteuning ook eenvoudiger worden genormaliseerd. Daarnaast is het streven om door deze aanpak ook de stijgende onkosten voor

jeugdhulp terug te dringen. Deze aanpak heeft op andere locaties van RENN4 al tot positieve resultaten geleid (Douma, 2023).

Niet alleen binnen RENN4 is de ontwikkeling richting een nauwere samenwerking tussen onderwijs en zorg een prioriteit. Ook landelijk gezien is dit een ontwikkeling die de aandacht heeft van beleidsmakers. Momenteel zijn de ministeries van OCW en VWS bezig met het komen tot een wetsvoorstel om de geldstromen voor Zorg in Onderwijstijd (ZiO) te ontsluiten en over te gaan tot collectieve financiering, waardoor het niet langer nodig is om voor elke leerling een individuele indicatie of beschikking af te geven. Het doel is om de financiering en organisatie van zorg in onderwijstijd zo te vereenvoudigen. Op die manier hopen de ministeries de doorstroom binnen de jeugdzorg te stimuleren door instroom te beperken. Ook wordt het gezien als een middel om de thuiszittersproblematiek te verminderen.

De gemeente Smallingerland heeft toegezegd om een pilot te financieren voor de inzet van gespecialiseerde jeugdhulpverleners binnen De Saffier. Met deze stap loopt de gemeente voor op de komende landelijke ontwikkelingen. De pilot genaamd *'Zorg in onderwijstijd op De Saffier'* beslaat in eerste instantie de (aanloop) periode februari 2024 – juni 2024, waarna de opbrengsten worden geëvalueerd voordat er wordt overgegaan tot een eventueel vervolg. Bij uitvoer van een volledige pilot zijn er voor deze samenwerking tussen de Saffier en jeugdhulpverlening onderstaande doelstellingen:

- Versterken van het pedagogische klimaat op school **[basis]**;
- Terugschakelen van intensieve ondersteuning en zorg in de onderwijszorgklas/traject naar een reguliere klas **[normaliseren]**;
- **Vergroten van onderwijsdeelname**, met als doel: kansen van kinderen vergroten [recht op onderwijs] en afschalen van zorgzwaarte;
- Terugdringen/ **voorkomen van individuele verwijzingen** voor tweedelijns jeugdhulp;
- Terugdringen/ voorkomen van thuiszitten en onderwijstijdverkorting met als resultaat **minder dagbestedingsaanbod en een meer passende onderwijsplek**.

Deze doelen zijn vervolgens geconcretiseerd naar beoogde (en meetbare) effecten en resultaten, voor zowel de korte als de lange termijn. In Bijlage 1 is het projectplan onderliggend aan deze pilot terug te vinden, waarin de concrete doelstellingen van de pilot verder zijn uitgewerkt.

Voor de uitvoer van de pilot is een samenwerking met de zorgpartij Horizon opgestart. Gedurende de pilot periode zijn twee specialistische jeugdhulpverleners van Horizon ingezet binnen De Saffier (totale inzet 28 uur per week verspreid over vier dagen). In de eerste periode van de pilot was er daarnaast een systeembegeleider vanuit Horizon betrokken (totale inzet twee uur

per week). Bij de continuering van de pilot na juni 2024 is echter besloten om zonder de systeembegeleider verder te gaan.

In juni 2024 heeft een eerste evaluatie van de pilot Zorg in Onderwijstijd op De Saffier plaatsgevonden over de opstartperiode van de pilot. De eerste uitkomsten van de evaluatie over de periode februari – juni 2024 (P1) zijn terug te vinden in de tussentijdse evaluatierapportage[1].

Sinds de tussenevaluatierapportage is opgeleverd is de pilot meermaals voor enkele maanden verlengd. Op het moment van schrijven (maart 2025) is de looptijd van de pilot verlengd tot en met juli 2025. Om een goed geïnformeerd besluit te nemen over het al dan niet voortzetten van de pilot is er vanuit de gemeente Smallingerland het verzoek gedaan voor een nieuwe evaluatierapportage.

Voor u ligt dan ook de tweede evaluatierapportage van de pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier. Deze evaluatie gaat over de tweede periode van de pilot, met een looptijd van september 2024 – februari 2025 (P2). In deze twee evaluatierapportage zal daarnaast ook worden gereflecteerd over de gehele pilotperiode (februari 2024 – februari 2025). In deze evaluatierapportage is getracht met zoveel mogelijk beschikbare data het effect van de inzet van de jeugdprofessionals in kaart te brengen.

Bij het interpreteren van de resultaten is het belangrijk om rekening te houden met de recente ontwikkelingen die zich hebben afgespeeld binnen de school. In de afgelopen periode heeft De Saffier een grote transitie ondergaan. Per januari 2025 is De Saffier gezamenlijk met drie andere so/sbo scholen opgegaan in de school Noorderkracht. Noorderkracht is gelokaliseerd in het gebouw Samen Kansrijk, waarin nog een andere SO school gehuisvest is. Noorderkracht is een school voor gespecialiseerd (basis)onderwijs en hier worden leerlingen onderwezen in de leeftijd van 4 tot en met 14 jaar met een specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoefte. In deze evaluatie is getracht de mogelijk invloed van deze transitie te relateren aan de resultaten van de pilot.

[1] Tussentijdse evaluatie Zorg in Onderwijstijd Saffier 2023-2024

2. Onderzoeksvragen

Voor de evaluatie van de pilot *Zorg in onderwijstijd op De Saffier* is een onderzoeksplan geschreven, welke terug te vinden is in Bijlage 2. In het onderzoeksplan zijn voor de volledigheid zowel de korte- als lange termijndoelen van de pilot meegenomen. Echter, gezien de beperkte tijdsduur waarin de pilot loopt (februari – juni 2024) is er binnen de monitoring van de pilot allereerst gefocust op de effecten van de inzet van specialistische jeugdhulpverleners op de korte termijn.

Dit geldt specifiek ook voor de doelen omtrent het terugdringen van het aantal thuiszitters en het vergroten van de onderwijsdeelname van leerlingen (doel normaliseren). Er worden op deze korte termijn geen effecten verwacht op het aantal thuiszitters, echter is het wel de verwachting dat de pilot op lange termijn hierin effectief zal zijn. Daarnaast wordt er niet verwacht dat het aantal uren onderwijsdeelname zal wijzigen gedurende de looptijd van de pilot. Aanvragen voor onderwijstijdverkorting worden doorgaans voor een heel schooljaar aangevraagd en hierin vinden geen tussentijdse wijzigingen plaats. Deze aspecten vallen hiermee onder langetermijneffecten van de pilot, welke zullen worden meegenomen indien de pilot een vervolg krijgt.

De gestelde doelen van de pilot voor de korte termijn zijn omgezet naar onderstaande onderzoeksvragen.

1) Wat is het effect van de inzet van jeugdhulpverlening op de leerlingen binnen De Saffier?
    a) Wat is het effect op het pedagogisch klimaat binnen de school?
    b) Wat is het effect op het aantal incidenten, schorsingen en onderwijsdeelname en binnen de school?
    c) Wat is het effect binnen de thuissituatie?
2) Hoe wordt de samenwerking tussen onderwijs en zorg ervaren vanuit het perspectief van ouders, het team van De Saffier en jeugdhulpverlening?
3) Werkt de inzet van de jeugdhulpverlening binnen de school preventief bij de zorgvragen van leerlingen van De Saffier?

3. Resultaten van pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier

De jeugdhulpverleners zijn in februari 2024 gestart op de Saffier. De monitoring is vervolgens opgestart in maart 2024 en is gedurende de duur van pilot voortgezet. De gepresenteerde resultaten beslaan daarmee zowel de eerste evaluatieperiode van februari – juni 2024 (P1), de tweede evaluatieperiode september 2024 – februari 2025 (P2) als ook de pilot periode (P3) van maart 2024 – februari 2025.

3.1 Inzet van de jeugdhulpverleners

Uitgevoerde interventies

Voor het registreren van de interventies uitgevoerd door de jeugdhulpverleners is gebruik gemaakt van een registratieformulier. Hierop hebben de jeugdhulpverleners aangegeven aan welke leerling hulp is aangeboden en waarop deze interventie was gericht. In Tabel 1 is een overzicht weergegeven van het aantal interventies die de jeugdhulpverleners hebben uitgevoerd per maand. Daarnaast is aangegeven hoeveel individuele leerlingen per maand ondersteuning hebben ontvangen van de jeugdhulpverleners.

Tabel 1. Aantal uitgevoerde interventies van de jeugdhulpverleners in P1 en P2

Maand	Aantal interventies	Aantal individuele leerlingen
Maart 2024	14	5
April 2024	47	9
Mei 2024	37	12
Juni 2024	30	10
	ZOMERVAKANTIE	
September 2024	41	9
Oktober 2024	25	12
November 2024	36	15
December 2024	28	13
Januari 2025	21	8
Februari 2025	6	5
Totaal	**285**	

In P1 hebben de jeugdhulpverleners 128 interventies uitgevoerd en in P2 waren dit 157. In totaal zijn er gedurende de looptijd van de pilot tot aan het evaluatiemoment (maart 2024 tot en met februari 2025) 285 interventies uitgevoerd. Gemiddeld genomen zijn dit ongeveer 29 interventies per maand. In totaal hebben 23 individuele leerlingenbegeleiding ontvangen van de jeugdhulpverleners.

In het registratieformulier van de interventies is onderscheid gemaakt tussen acht[2] verschillende interventiecategorieën, namelijk 1) incidenten, 2) begrenzen van gedrag/emotieregulatie, 3) pesten, 4) spanning, 5) taakaanpak (les taken), 6) functioneren in de klas (gericht op medeleerlingen), 7) ondersteuning van de leerkracht of 8) oudergesprekken. De jeugdhulpverleners geven in het registratieformulier zowel een primair aandachtsgebied, als ook een secundair aandachtgebied aan waarop de ondersteuning is gericht. Dit, omdat de ondersteuningsvragen van leerlingen veelal complex zijn en er vaak sprake is van meerdere aan elkaar gerelateerde aandachtsgebieden waarop tijdens de interventies door de jeugdhulpverleners wordt ingezet. De (primaire) interventies welke in de afgelopen periode zijn uitgevoerd door de jeugdhulpverleners binnen De Saffier zijn gecategoriseerd en weergegeven in Tabel 2 op de volgende pagina.

Wanneer gekeken wordt naar de tweede evaluatieperiode (september 2024 – februari 2025) komt een vergelijkbaar beeld naar voren dan uit de eerste evaluatieperiode. Uit de registraties van de interventies blijkt dat de meerderheid van de 157 interventies uitgevoerd in P2 aandacht besteed aan het begrenzen van gedrag en emotieregulatie van leerlingen (55.4%), omgaan met spanning (19.1%) en op het functioneren in de klas in relatie tot medeleerlingen (12.1%). Ook in P1 waren de interventies vooral gericht op het begrenzen van gedrag en emotieregulatie en omgaan met spanning.

Gelijktijdig zijn dit ook de interventies die qua tijdsinvestering de meeste betrokkenheid van de jeugdhulpverleners vragen. Gemiddeld genomen bedraagt de inzet van de jeugdhulpverleners ruim een half uur per leerling wanneer het gaat om interventies gericht op het begrenzen van gedrag en emotieregulatie. Deze intensiteit van de interventie heeft veelal ook te maken met de beoogde doelstelling van deze interventies. Het gaat bij deze leerlingen namelijk veelal om het voorkomen van schooluitval en het toewerken naar het uitbreiden van de onderwijstijd van deze leerlingen. Daarnaast betreft dit veelal ook een groep leerlingen waarbij in de thuissituatie sprake is van veel onstabiliteit, waardoor deze leerlingen ook een grotere jeugdzorgbehoefte hebben. De interventies die de minste tijdsinvestering vragen van de jeugdhulpverleners zijn interventies gericht op incidenten en het ondersteunen van de leerkracht. Gemiddeld genomen duren deze interventies tussen de 10 en 20 minuten per interventie.

[2] Dit is een wijziging ten opzichte van het vorige evaluatierapport van juni 2024, toen waren er zes categorieën aangemerkt. De categorieën taakaanpak en functioneren in de klas zijn toegevoegd om beter de geboden ondersteuning van de jeugdhulpprofessionals te reflecteren.

Tabel 2: Overzicht van uitgevoerde (primaire) interventies door jeugdhulpverleners per interventiecategorie

Maand	Soort interventie							
	Incidenten	Begrenzen gedrag /emotieregulatie	Pesten	Spanning	Taakaanpak*	Functioneren in de klas*	Ondersteuning leerkracht	Oudergesprekken
Maart 2024	-	11	2	11	-	-	8	-
April 2024	5	28	-	44	-	-	31	-
Mei 2024	3	6	-	26	-	-	30	-
Juni 2024	5	23	-	28	-	-	9	-
Zomervakantie								
September 2024	7	22	-	8	1	1	2	-
Oktober 2024	2	13	-	7	-	2	-	1
November 2024	2	24	1	7	-	2	-	-
December 2024	-	19	-	5	1	-	-	3
Januari 2025	-	6	-	3	-	12	-	-
Februari 2025	-	3	-	-	-	2	-	1
Totaal*	**24**	**155**	**3**	**139**	**2**	**19**	**80**	**5**

* Deze interventiecategorieën zijn toegevoegd na de eerste tussenevaluatie van de pilot in juni 2024.

** Tijdens de eerste evaluatieperiode werden meerdere interventiecategorieën per interventie geregistreerd. Ook zijn oudercontacten niet consequent geregistreerd. Hierdoor komen de frequenties van de interventiecategorieën tussen maart 24 – juni 2024 niet direct overeen met het totale aantal uitgevoerde interventies uit Tabel 1. Vanaf september 2024 is elke interventie aangeduid met één primaire interventiecategorie. Vanaf deze periode komen de interventiecategorieën overeen met de frequentie van de interventies.

Wat opvalt is dat in P1 veel interventies gericht waren op het ondersteunen van de leerkracht. In P2 wordt hier zeer beperkt op ingezet in de geboden interventies, slechts 1.3% van de interventies was hier primair op gericht. Dit lijkt erop te wijzen dat de uitgevoerde interventies in de opstartfase van de pilot die gericht waren op het begeleiden van het team van De Saffier effectief zijn gebleken, waardoor de focus van de jeugdhulpverleners weer primair gericht kan worden op het ondersteunen van de leerlingen. De jeugdhulpverleners geven zelf aan dat tips en handelingsadviezen door het team ook sneller en makkelijker worden opgepakt. Daarnaast worden de jeugdhulpverleners ook vaker benaderd voor korte vragen of voor het delen van materialen die het team zelf inzet binnen de klas.

Wat tevens opvalt in Tabel 2 is dat de interventiecategorieën incidenten en pesten weinig worden geregistreerd. Dit lijkt erop te wijzen dat ofwel het team van De Saffier zelf goed in staat is om te handelen wanneer er sprake is van een incident of pesten. Daarnaast, en hieraan, gerelateerd kan dit erop wijzen dat er op De Saffier een veilig en goed pedagogisch klimaat heerst voor leerlingen, wat bijdraagt aan weinig pestgedrag of incidenten.

Om een beeld te schetsen van de positieve effecten die de interventies van de jeugdhulpverleners kunnen hebben op leerlingen is er in Box 1 een good practice casus uitgewerkt.

Box 1: Good practice interventie

Een leerling is ingeschreven bij De Saffier na een verhuizing. Hij woont in een gezin met een alleenstaande ouder, samen met twee brusjes. Op de vorig school volgde de leerling volledig onderwijs. In de thuissituatie spelen er ondertussen in toenemende mate problemen, zoals met de financiën en in de opvoeding. Deze onrust thuis neemt de leerling mee naar school.

Op De Saffier wordt de leerling geplaatst in een reguliere leergroep. Hij volgt de lesstof volgens de planning van het reguliere onderwijs. Maar tijdens de lessen raakt de leerling vaak gefrustreerd over het werk. Een waarschuwing geven werkt escalerend, dit wordt door hem ervaren als een persoonlijke afwijzing. Hierdoor stagneert het leerproces van de leerling. De jeugdhulpverlener wordt betrokken om met de leerling in gesprek te gaan. Tijdens de gesprekken vertelt de leerling dat zijn hoofd zo vol zat en hierdoor kleine dingen groot worden. Dit blijkt ook uit zijn gedrag in de klas, zoals schreeuwen, lelijke woorden gebruiken, met materialen gooien en als gevolg van de grote incidenten moet de leerling vaak voor een time-out de rest van de dag in een andere klas doorbrengen.

De jeugdhulpverlener stelt een behandelplan op voor de leerling. Er moet ruimte komen in het hoofd van de leerling voor het leren en het omgaan met een waarschuwing. Om de leerling te ondersteunen wordt er door de jeugdhulpverlener een dagplanning gemaakt samen met de leerling. Hierin wordt vooral ook het één-op-één moment met de jeugdhulpverlener goed ingepland, waardoor de leerling elke week zijn verhaal kan doen. De leerling heeft hierdoor het gevoel dat hij wordt gehoord en dat er ruimte en tijd voor hem is. Er is aandacht voor het omgaan met boosheid, frustratie en een waarschuwing. Hierdoor neemt het aantal incidenten in de klas af en komt de leerling weer tot leren.

Preventieve werking interventies

Een van de doelstellingen van de pilot is dat de inzet van de jeugdhulpverleners binnen de school preventief is en escalatie van problematiek hiermee kan worden voorkomen. Door vroegtijdig te interveniëren zou een doorverwijzing naar externe gespecialiseerde jeugdhulpverlening (tweedelijnszorg) ofwel voorkomen kunnen worden, ofwel kan de benodigde ondersteuning (zorgzwaarte) beperkt worden. Tijdens multidisciplinaire overleggen (gedragswetenschapper, intern begeleider, leerkracht en jeugdhulpverlener) is elke leerling besproken en is door het team een inschatting gemaakt of de interventies van de jeugdhulpverleners hebben bijgedragen aan het voorkomen van escalatie en/of doorverwijzing richting tweedelijnszorg.

In P2 zijn 23 individuele leerlingen begeleid door de jeugdhulpverleners op De Saffier. Uit de registratie van de jeugdhulpverleners blijkt dat de begeleiding op school voor in ieder geval zes leerlingen erin heeft geresulteerd dat deze leerlingen geen doorverwijzing naar de tweedelijnszorg nodig hebben gehad. De inzet van de jeugdhulpverleners op school is daarmee helpend geweest om deze leerlingen binnen de schoolse setting te begeleiden en er voor deze leerlingen geen aanvullende inzet van een externe jeugdzorgpartner nodig was.

In P2 zijn er drie leerlingen doorverwezen naar tweedelijnszorg vanwege de ernst van de aanwezige problematiek. Dit betreft problemen met een te grote mate van overprikkeling van leerling, het niet kunnen functioneren in een groep, gebrek aan concentratie en weigering van het schoolwerk.

In totaal zijn 20 leerlingen in P2 niet doorverwezen naar de tweedelijnszorg, omdat hun ondersteuningsvraag voldoende kon worden opgepakt door de jeugdhulpverleners.

3.2 Pedagogisch klimaat

Het gedrag en de hulpvraag van één leerling kan een grote impact hebben op een gehele klas en dus ook op medeleerlingen. Dit kan resulteren in een gevoel van onveiligheid of het leerproces van leerlingen hinderen. Een van de doelstellingen van de pilot is dan ook het vergroten van het pedagogisch klimaat op de school door middel van de extra ondersteuning die geboden kan worden door de jeugdhulpverleners.

Jaarlijks zijn scholen verplicht om bij de Inspectie van het Onderwijs te rapporteren over de sociale veiligheid. Hiervoor werd voorheen binnen de organisatie RENN4 een monitor sociale veiligheid (MSV) afgenomen. Dit is een instrument wat binnen scholen kan worden ingezet om in kaart te brengen hoe leerlingen hun tijd op school ervaren en gaat in op drie thema's, namelijk schoolklimaat, het onderwijsleerproces en de sociale veiligheid. Hiermee meet het instrument feitelijk het pedagogisch klimaat op de school.

Om te onderzoeken wat het effect is van de inzet van de jeugdhulpverleners op het pedagogisch klimaat is over P1 daarom deze MSV meerdere keren afgenomen. Uit de tussenevaluatie over P1 kwam naar voren dat het

pedagogische klimaat binnen de Saffier sinds de komst van de jeugdhulpverleners sterk is verbeterd, waarbij specifiek het gevoel van sociale veiligheid onder de leerlingen sterk was toegenomen. Dit beeld kwam ook naar voren wanneer de resultaten werden afgezet tegen een landelijke benchmark. Leerlingen voelen zich door de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners prettiger op school, wat het leerproces ten goede komt en de interventies voor individuele leerlingen lijken daarmee een groter effect te hebben dan alleen voor het individu. Ook de rest van de klas en school leken positieve effecten te hebben ervaren door de aanwezigheid en inzet van de jeugdhulpverleners.

Sinds de laatste afname van de MSV heeft er binnen de scholenorganisatie RENN4, waar De Saffier onderdeel van uitmaakt, een verandering plaatsgevonden in het meetinstrument waarmee de sociale veiligheid van leerlingen wordt getoetst. Er wordt niet langer gebruik gemaakt van de MSV, maar sinds februari 2025 wordt ZIEN! ingezet als nieuw meetinstrument.

De vragenlijst uit ZIEN! is daarom afgenomen om het pedagogische klimaat binnen De Saffier in P2 te kunnen onderzoeken. De wijziging in meetinstrument heeft als consequentie dat de resultaten met betrekking tot het pedagogische klimaat vanuit de eerdere tussenevaluatie niet direct kunnen worden vergeleken met de huidige onderzoeksresultaten. Een voordeel van het nieuwe afname-instrument om het pedagogische klimaat in kaart te brengen, is dat ZIEN! digitaal wordt afgenomen bij leerlingen. Dit, in tegenstelling tot de papieren versies van de MSV onder begeleiding van leerkracht. Dit betekent dat er minder risico is op het genereren van sociaal wenselijke antwoorden door leerlingen en levert daarmee meer valide antwoorden op.

De vragenlijst ZIEN! is een vragenlijst voor leerlingen waarin een leerling wordt bevraagd naar diverse aspecten, maar bevat onder andere schalen gericht op het welbevinden op school (9 vragen), de pestbeleving (4 vragen) en de veiligheidsbeleving van leerlingen (4 vragen). Deze schalen gezamenlijk voldoen aan de eisen voor de monitoringsplicht vanuit de Inspectie van het Onderwijs. De vragenlijst heeft een positieve COTAN-beoordeling, wat betekent dat de validiteit en betrouwbaarheid van de vragenlijst voldoende tot goed is.

Door middel van een vierpuntschaal kunnen leerlingen de vragen per schaal beoordelen of deze voor hen kloppend is of niet. De antwoordmogelijkheden lopen van Dit is (bijna) nooit zo (4), Dit is soms zo (3), naar Dit is vaak zo (2) en Dit is (bijna) altijd zo (1). Enkele voorbeelden van vragen van de ZIEN! vragenlijst zijn:

Welbevinden:	*'Ik heb het naar mijn zin op school'*
	'Mijn juf/meester weet wat ik moeilijk vind'
	'Ik vind het fijn om te werken met de juf/meester'
Pestbeleving:	*'Andere kinderen doen mij pijn'*
	'Ik mag niet meedoen met andere leerlingen'

Veiligheidsbeleving: *'Ik voel me veilig in mijn klas'*
'Ik voel me fijn bij mijn klasgenoten'

De vragenlijst ZIEN! is digitaal uitgezet begin maart 2025. In totaal hebben 59 leerlingen de ZIEN! vragenlijst ingevuld, dit betreft ruim 65% van de leerlingpopulatie van de Saffier. De gemiddelde score per schaal varieert tussen de 1 en 4, waarbij een hogere score op een schaal een positiever oordeel aangeeft. Voor negatief geformuleerde items zijn de scores gecorrigeerd. In Figuur 1 worden de gemiddelde scores weergegeven per schaal van de sociale veiligheidsmonitor ZIEN!.

Uit de resultaten van de ZIEN! vragenlijst komt naar voren dat op alle drie de schalen een positief resultaat wordt gerapporteerd door de leerlingen van De Saffier. Leerlingen zijn daarmee positief over hun algehele welbevinden op school en ervaren veiligheid en weinig pestgedrag van medeleerlingen. Hoewel deze positieve resultaten op de verschillende schalen niet direct te vergelijken zijn met de scores op de MSV uit de tussenevaluatie, is er wel een vergelijkbare positieve trend zichtbaar in de resultaten over P1 en P2 met betrekking tot de sociale veiligheid en het pedagogische klimaat.

Figuur 1: Resultaten (gemiddelde scores) van de sociale veiligheidsmonitor ZIEN!

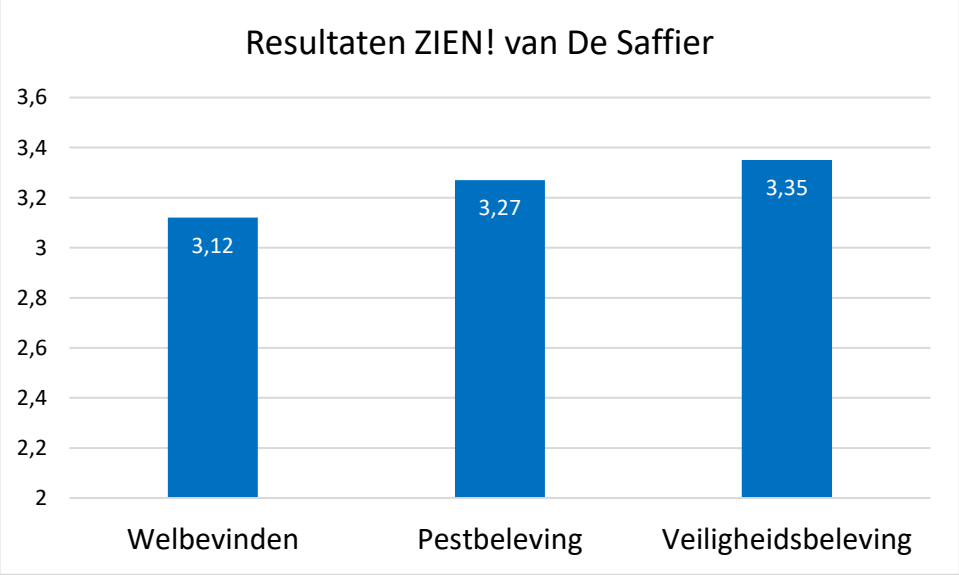

Note: range is 1-4.

De vragenlijst ZIEN! is afgenomen in maart 2025, enkele maanden na de transitie van het oude schoolgebouw naar de nieuwe locatie Noorderkracht. De overgang naar een nieuwe school, een nieuwe omgeving met nieuwe medeleerlingen is veelal erg ingrijpend voor leerlingen van RENN4 en kan zorgen voor veel onrust en een verminderd gevoel van welbevinden en veiligheid. Het is daarom positief te noemen dat uit de ZIEN! vragenlijst naar voren komt dat de

leerlingen van De Saffier zich fijn voelen op hun nieuwe schoollocatie. Het lijkt uit deze gegevens van de ZIEN! vragenlijst naar voren te komen dat de voorbereidingen die De Saffier heeft genomen om de overgang naar de nieuwe school soepel te laten verlopen een positieve invloed hebben gehad op de leerlingen. Hierin hebben de jeugdhulpverleners mogelijk ook een belangrijke rol gespeeld voor individuele leerlingen.

Hoewel het niet mogelijk is om de positieve doorgaande trend die leerlingen rapporteren in de ZIEN! vragenlijst met betrekking tot de sociale veiligheid en het pedagogische klimaat in zijn geheel toe te schrijven aan de samenwerking tussen de school en de jeugdhulpverleners. Het is wel aannemelijk om te veronderstellen dat de jeugdhulpverleners hieraan in positieve zin hebben bijgedragen.

3.3 Incidenten en schorsingen

Een van de doelen van de inzet van de jeugdhulpverleners binnen de Saffier is het bijdragen aan een afname van het aantal incidenten. Dit, door middel van individuele ondersteuning, interventies bij incidenten en preventief handelen om interventies mogelijk te voorkomen. In Figuur 2 (volgende pagina) is een overzicht weergegeven van de frequentie van incidentnotities per maand in de schooljaren 2022- 2023, 2023-2024 en 2024-2025. Hierbij is het van belang om benoemen dat elk incident verschillend is en niet alle incidenten dezelfde ernst en aard hebben. Daarnaast is het duiden van de aard van de incidenten complex, aangezien het veelal een combinatie is van verschillende soorten gedrag (verbaal en fysiek; gericht op materiaal, medeleerlingen, personeel; wegloopgedrag).

In schooljaar 2022-2023 waren er in totaal 122 incidenten, terwijl er in schooljaar 2023-2024 89 incidenten waren. Dit is een daling van ruim 27% ten opzichte van het voorgaande jaar. In schooljaar 2024-2025 hebben er tot op heden 10 incidenten plaatsgevonden. Ook uit Figuur 2 komt duidelijk naar voren dat de ingezette neergaande trend die in schooljaar 2023-2024 is ingezet zich heeft doorgezet in het huidige schooljaar. Naar alle waarschijnlijkheid is dit te verklaren door de het goede pedagogische klimaat binnen de school en de extra inzet van de jeugdhulpprofessionals aanwezig binnen De Saffier. Wat opvalt is dat, ondanks de voor leerlingen ingrijpende transitie naar een nieuwe schoollocatie, er geen toename is gesignaleerd in januari en februari 2025 van het aantal incidenten. De voorbereidingen die De Saffier heeft genomen om de overgang naar de nieuwe school soepel te laten verlopen hebben een positieve invloed gehad op de realisatie van een rustige transitie.

De incidenten over de eerste twee schooljaren zijn toe te schrijven aan 45 individuele leerlingen. De incidenten in het laatste schooljaar zijn toe te schrijven aan negen individuele leerlingen. Dit betekent dat ook het aantal leerlingen die te maken heeft met een incident de afgelopen jaren sterk is afgenomen.

Incidenten leiden op De Saffier zelden tot een schorsing. Er wordt vrijwel alleen tot schorsing overgegaan wanneer er sprake van een fysiek agressief component. Binnen De Saffier heerst de visie dat een schorsing alleen een laatste

redmiddel is en over het algemeen niet helpend is in het sturen van gedrag. Vanuit deze visie betekent dit dan ook dat het schorsingsaantal al jarenlang laag ligt bij De Saffier. In schooljaar 2022-2023 waren er in totaal zes schorsingen (totaal 11.5 dag) en in het schooljaar 2023-2024 is er één schorsing geweest (totaal 1 dag). In het huidige schooljaar zijn er nog geen schorsingen geweest.

Hoewel het mogelijk is dat de aanwezigheid van de jeugdhulpverleners een positieve bijdrage leveren aan het verminderen van het aantal schorsingen binnen de Saffier, zijn er ook andere aspecten die hierop van invloed zijn geweest. Zo heeft het team van de Saffier in het vorige schooljaar een opleiding traumasensitief onderwijs geven gevolgd en dit heeft tot verdere professionalisering van het team geleid. Daarnaast is er sinds dit schooljaar, ook met het oog op de transitie naar Noorderkracht, de methode Vreedzaam binnen geheel Noorderkracht geïmplementeerd. Hierdoor gelden er in de hele school dezelfde regels, waardoor er voor leerlingen veel duidelijkheid wordt gecreëerd. Dit draagt daarmee ook bij aan een goed pedagogisch klimaat. Ook deze stappen zijn van invloed zijn geweest om het voorkomen van gedragsescalaties met een schorsing tot gevolg.

Figuur 2: Frequentie incidenten op de Saffier in de schooljaren 2022 – 2023, 2023 – 2024 en 2024-2025

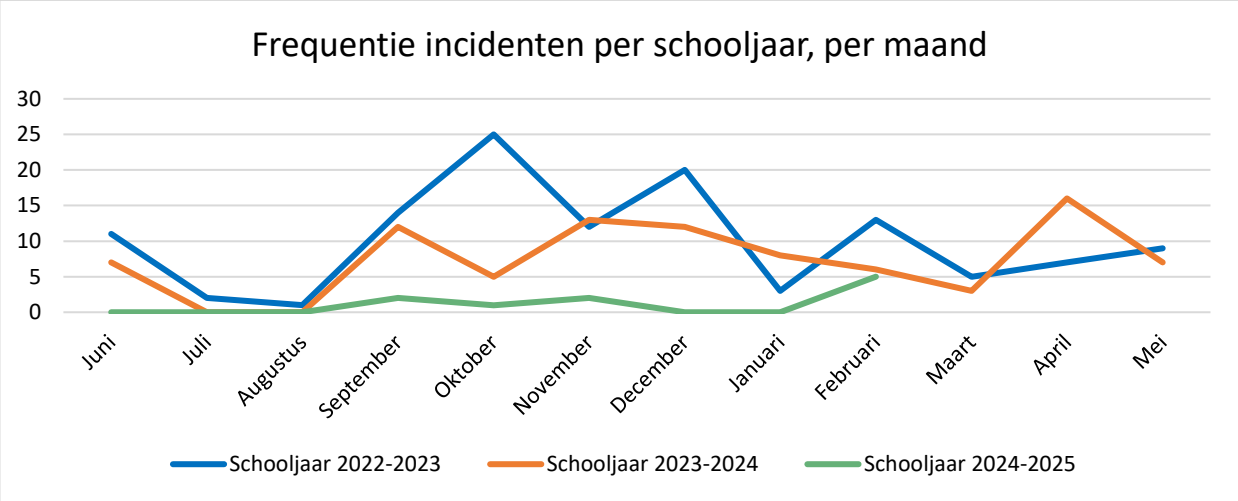

3.4 Onderwijstijdverkorting en thuiszitters

Op lange termijn is een doelstelling van de pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier om bij te dragen aan het terugdringen van het aantal thuiszitters en het vergroten van de onderwijsdeelname van leerlingen (doel normaliseren). In overeenstemming van de visie van De Saffier zijn de werkzaamheden de jeugdhulpverleners binnen de school allereerst gericht op het behouden van de zittende populatie leerlingen binnen het onderwijs en om (verder) uitval te voorkomen. Wanneer deze basis op orde is, wordt vervolgens de focus van de

inzet van de jeugdhulpverleners verlegd naar leerlingen die momenteel geen beperkte of geen onderwijs volgen op De Saffier, de doelgroep thuiszitters.

In het huidige stadium van de pilot is het nog niet realiseerbaar voor de jeugdhulpverleners om zich sterk te richten op de thuiszittende leerlingpopulatie. Er werden gezien de looptijd dan ook nog geen (grote) effecten verwacht op het aantal thuiszitters. Wel is gebleken dat de basis in toenemende mate op orde is binnen De Saffier en de zittende leerlingen voldoende ondersteuning hebben ontvangen van de jeugdhulpverleners om het risico van uitval voor deze doelgroep te verminderen. Dit heeft erin geresulteerd dat de jeugdhulpverleners in P2 een deel van hun inzet hebben kunnen verschuiven naar leerlingen met een onderwijstijdverkorting (OTV) en thuiszittende leerlingen, om te proberen de onderwijsdeelname van deze leerlingen te vergroten.

Aanvragen voor onderwijstijdverkorting (OTV) worden doorgaans voor een heel schooljaar aangevraagd en hierin vinden geen tussentijdse wijzigingen plaats. In Tabel 3 is over de afgelopen drie schooljaren in kaart gebracht voor hoeveel leerlingen van De Saffier bij aanvang van een schooljaar een OTV is aangevraagd. Daarnaast is er aangegeven hoeveel van de leerlingen met een OTV (deels) naar een vorm van dagbesteding gaan.

Tabel 3. Aantal leerlingen met een onderwijstijdverkorting en dagbesteding

Groep	**2022 – 2023**		**2023 – 2024**		**2024 – 2025**	
	Leerlingen met OTV	Waarvan dagbesteding	Leerlingen met OTV	Waarvan dagbesteding	Leerlingen met OTV	Waarvan dagbesteding
Groep 2	-	-	-	-	1	-
Groep 3	2	2	3	1	-	-
Groep 4	3	1	4	3	1	-
Groep 5/6	1	0	4	0	3	1
Groep 6/7	2	2	1	1	0	-
Groep 7	1	0	0	-	3	-
Groep 8	0	-	2	-	2	1
Totaal	**9**	**5 (55.6%)**	**14**	**5 (35.7%)**	**10**	**2 (20.0%)**

Uit de gegevens uit Tabel 3 komt naar voren dat het aantal aanvragen voor een OTV voor het huidige schooljaar 2024-2025 is gedaald ten opzichte van het voorgaande schooljaar. Er zijn momenteel 10 leerlingen met een OTV ten opzichte van 14 leerlingen vorig schooljaar. Daarnaast is het percentage van leerlingen met een OTV die daarnaast een vorm van dagbesteding ontvangt afgenomen in 2024-2025 ten opzichte van het schooljaar daarvoor. Op dit moment zijn slechts 2 van de 10 leerlingen ingeschreven bij een vorm van dagbesteding (20%) ten opzichte van 35.7% in het vorige schooljaar. Hierbij is het ook belangrijk te noemen dat deze daling niet wordt veroorzaakt doordat leerlingen zijn uitgestroomd van

school, want het betreft allemaal leerlingen die nog altijd bij De Saffier staan ingeschreven. De gegevens met betrekking tot de OTV van leerlingen lijken erop te wijzen duiden dat de inzet van de jeugdhulpverleners sinds februari 2024 erin heeft bijgedragen dat er geen verdere uitval van leerlingen binnen het onderwijsproces is ontstaan en er meer leerlingen volledig naar school gaan.

De aanvragen OTV worden, zoals eerder genoemd, aangevraagd bij de start van het schooljaar. Echter, gedurende het jaar zijn er ook leerlingen die toch weer teruggeleid kunnen worden naar een grotere onderwijsdeelname met behulp van de inzet van de jeugdhulpprofessionals. Uit de registratie van de interventies van de jeugdhulpverleners en een uitvraag onder leerkrachten is gebleken dat de geboden ondersteuning van de jeugdhulpverleners heeft geleid tot een toename van onderwijsdeelname van 11 leerlingen, waarvan 3 afkomstig uit Smallingerland. Voor een aantal leerlingen geldt dat zij thuiszitter waren en nu weer betrokken zijn bij het onderwijs. Voor andere leerlingen is de wekelijkse onderwijsdeelname vergroot met uren of dagen. Dit resulteert erin dat deze 11 leerlingen gezamenlijk nu 38.5 dagdelen extra naar school gaan.

Wanneer er wordt gekeken naar het aantal thuiszitters binnen De Saffier, dan waren er in schooljaar 2022-2023 18 thuiszittende leerlingen ingeschreven bij De Saffier, waarvan 6 leerlingen vanuit de gemeente Smallingerland. In schooljaar 2023-2024 waren er 13 thuiszittende leerlingen ingeschreven bij De Saffier, het aantal afkomstig vanuit Smallingerland betrof 4 leerlingen. In het huidige schooljaar zijn er 17 thuiszittende leerlingen, waarvan 6 leerlingen afkomstig uit gemeente Smallingerland. Van de thuiszittende leerlingen hebben 3 leerlingen inmiddels een onderwijsontheffing gekregen. In Tabel 4 zijn de percentages thuiszitters per gemeente van afkomst weergegeven. Vanwege kleine aantallen zijn er een aantal gemeentes samengevoegd.

Tabel 4: Overzicht van percentages thuiszitters per gemeente van afkomst

Gemeente	Percentage thuiszitters afkomstig uit gemeente
Smallingerland	35%
Achtkarspelen	18%
Noard-East Fryslân Sudwest Fryslân Leeuwarden Waadhoeke Heerenveen Tytsjerkstradiel Opsterland	47%
Totaal	100%

De jeugdhulpverleners krijgen meer ruimte om in te zetten op leerlingen met een OTV of thuiszittende leerlingen. In P2 hebben de jeugdhulpverleners met drie leerlingen gewerkt die thuis zaten. Mede dankzij de inzet van de jeugdhulpverleners heeft de interventie er uiteindelijk toe geleid dat deze

leerlingen geen thuiszitters meer zijn, maar meer onderdeel zijn van het onderwijsproces. In Box 2 is een casus uitgewerkt rondom een thuiszittende leerling en de begeleiding vanuit de jeugdhulpverleners. Deze resultaten geven een positief perspectief voor de resultaten die de jeugdhulpverleners bij de continuering van de pilot mogelijk in de toekomst kunnen behalen bij deze kwetsbare doelgroep leerlingen.

Box 2: Good practice interventie

Een leerling (10) ging op zijn vorige school drie ochtenden in de week naar school, waar hij met één-op-één begeleiding buiten de klas onderwijs volgde. Op De Saffier is hij ingestroomd in de groep van de thuiszitters. Dit is een groep waar thuiszitters in opbouw weer deel kunnen nemen aan het onderwijs, met als doel instromen in een bestaande groep op De Saffier.

Bij aanmelding wordt de jeugdhulpverlener direct betrokken. De leerling start met drie keer per week een ochtend van 8.30-11.00 uur in de groep van de thuiszitters en daarnaast een vast moment in de week voor een afspraak bij de jeugdhulpverlener. Op deze manier kan de leerling tussendoor terugvallen op één-op-één momenten, terwijl de leerkracht de klas kan blijven onderwijzen.

In de klas laat de leerling soms onrustig gedrag zien. Hij loopt weg uit de klas, verstopt zich, is fysiek agressief naar de leerkracht toe en maakt geluiden die storend zijn voor medeleerlingen. Dit gedrag maakt het vergroten van de onderwijstijd niet mogelijk. Tijdens deze momenten wordt de jeugdhulpverlener betrokken om de leerling te helpen met de-escaleren en terug te leiden naar de klas. Bij deze incidenten is de jeugdhulpverlener dan ook de schakel naar de thuissituatie en betrekt de ouders van de leerling direct wanneer incidenten zich voordoen. Door deze korte lijnen blijven onderwijs, zorg en het systeem in nauw contact voor het werken naar het vergroten van de onderwijsdeelname van de leerling.

De gezamenlijke aanpak blijkt effectief. De leerling is steeds beter in staat zijn eigen gedrag te reguleren. Dit gaat zo goed dat de leerling kan worden overgeplaatst naar een reguliere groep binnen De Saffier. De leerling is inmiddels ook zover dat zijn lestijden kunnen worden uitgebreid. Van drie ochtenden gaat hij nu drie volledige dagen en twee ochtenden naar school. Hij behoudt zijn wekelijkse afspraak bij de jeugdhulpverlener om verder te werken aan het leren van

3.5 Samenwerking tussen ouders en school met jeugdhulpverlening

De inzet van jeugdhulpverleners binnen de school dient ook bij te dragen aan een verbetering in de samenwerking tussen het systeem rondom een leerling, te weten ouders, school en jeugdhulpverlening.

3.5.1 Ouders

In de tussenevaluatie over P1 zijn ouders waarvan hun kind(eren) door de jeugdhulpverleners zijn ondersteund binnen de Saffier bevraagd naar hun ervaringen, waarin de samenwerking met school en hulpverlening en het effect van de ondersteuning in de thuissituatie centraal stonden. Hiervoor is er een vragenlijst uitgegaan naar ouders. Helaas leverde deze vragenlijst een non-respons op. Ook over P2 is deze vragenlijst naar ouders gestuurd van leerlingen waarbij de jeugdhulpverleners zijn betrokken. Helaas heeft dit wederom tot een non-respons geleid. De data laat zien dat de vragenlijst door drie ouders is geopend, waarvan 1 ouder heeft aangegeven niet deel te willen nemen aan het onderzoek. De reden hiervan is onbekend, dit wordt niet uitgevraagd, aangezien deelname aan onderzoek altijd plaatsvindt op vrijwillige basis. De lage ouderrespons is een bekend gegeven in onderzoek uitgevoerd binnen het speciaal onderwijs.

Hoewel er geen respons is op de vragenlijst, zijn er wel indicaties dat ouders positief zijn over de extra ondersteuning die hun kind ontvangt. Zowel school als de jeugdhulpverleners signaleren dat ouders positief staan tegenover de extra ondersteuning en de resultaten voor hun kind met behulp van de inzet van de jeugdhulpverleners van Horizon. Ouders hebben ook vertrouwen in de jeugdhulpverleners. Dit blijkt onder andere uit meerdere verzoeken die vanuit ouders zijn gedaan om de jeugdhulpverleners van Horizon die in de school werkzaam zijn ook aan te stellen als de zorgondersteuners binnen het systeem, in de thuissituatie.

3.5.2 Team van de Saffier

Het team van de Saffier heeft in schooljaar 2022-2023 deelgenomen aan een onderzoek vanuit de Hanzehogeschool, waarin interprofessioneel samenwerken centraal stond (Geveke, 2023). Binnen dit onderzoek is gekeken naar de attitude van het team ten opzichte van de samenwerking met jeugdhulpverlening en welke belemmerende en bevorderen factoren volgens hen hierin een rol speelden (zie ook Bijlage 1). De vragenlijst die binnen dit onderzoek is afgenomen bij het team van De Saffier is opgevraagd bij de onderzoekers. In het kader van de evaluatie van de pilot is deze vragenlijst opnieuw afgenomen bij de medewerkers van De Saffier. De vragenlijst is aangevuld met situatie-specifieke vragen naar de samenwerking met de jeugdhulpverleners van Horizon binnen De Saffier.

Voor de tussenevaluatie van P1 van de pilot is deze vragenlijst ook afgenomen. De vragenlijst op P1 is ingevuld door het volledige team van de Saffier (n = 10) en op P2 door vrijwel het volledige team van De Saffier (n=9). Voor deze tussentijdse evaluatie zijn vooral primair de resultaten gerelateerd aan de pilot weergegeven.

Uit de resultaten komt naar voren dat alle respondenten aangeven over P2 minimaal één keer per week contact te hebben met de jeugdhulpverleners binnen de school en voor 45% van de respondenten geldt dat zij zelfs dagelijks of meerdere malen per dag contact hebben met de jeugdhulpverleners. Dit komt

overeen met de ervaring van de jeugdhulpverleners zelf, die aangeven dat zij vaker voor korte vragen of voor vragen over beschikbare materialen worden benaderd door het team van De Saffier.

De onderlinge samenwerking tussen het team en de jeugdhulpverleners wordt in P2 door het gehele team positief beoordeeld, waarbij zelfs bijna 90% aangeeft dit als zeer positief te ervaren. Dit resultaat is vergelijkbaar met de resultaten over P1. Deze resultaten staan enigszins in contrast tot de ervaring van het team in de samenwerking met externe zorgpartners. Over P1 was 50% van het team zeer positief in hun beoordeling over de samenwerking met externe zorgpartners en over P2 is dit gedaald tot 33%. In Figuur 4 is de beoordeling weergegeven van het team met betrekking tot de samenwerking met externe zorgpartners en de jeugdhulpverleners binnen de school in de periodes P1 en P2. De attitude van het team van de Saffier lijkt uit de resultaten zeer positief te zijn ten opzichte van de samenwerking met de jeugdhulpverleners van Horizon binnen de pilot.

Het team van De Saffier is, net als tijdens de eerdere evaluatieperiode, bevraagd naar bevorderende (succesfactoren) en belemmerende factoren (knelpunten) in de samenwerking met de jeugdhulpverleners binnen de pilot. Een overzicht van de antwoorden is terug te vinden in Tabel 5 op de volgende pagina.

De ervaren bevorderende factoren lijken sterk op de antwoorden die over P1 zijn gegeven in de tussenevaluatie. Als voornaamste succesfactor van de pilot wordt genoemd dat er korte lijnen zijn met de jeugdhulpverleners, waardoor er snel gehandeld kan worden (preventief) en er een goede onderlinge afstemming is. Ook wordt duidelijk herkent dat het voor leerlingen prettig is om een vast aanspreekpunt te hebben en onderwijs en zorg naast elkaar te zien. Dit laatste kan bijdragen aan de overkoepelende doelstelling van de pilot met betrekking tot het normaliseren.

Figuur 4: Beoordeling van interprofessionele samenwerking met externe partijen en de jeugdzorgpartner van de pilot door team Saffier

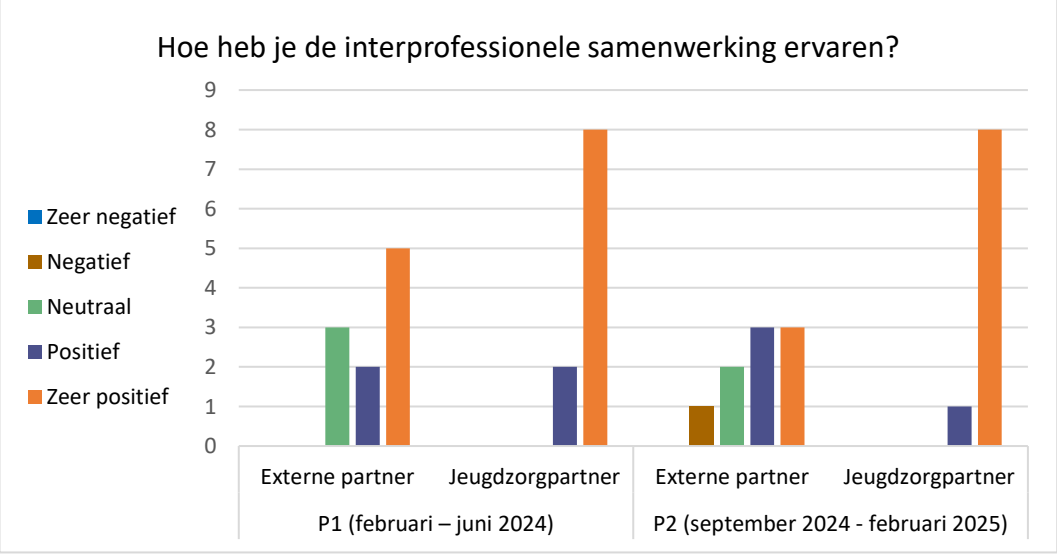

De belemmerende factoren die worden benoemd hebben vooral te maken met het beter afstemmen van het werkproces, personele wisseling en de uitdaging die wordt gezien om ook de andere scholen binnen Noorderkracht te betrekken bij de ondersteuning die door de jeugdhulpverleners wordt geboden.

Tabel 5. Belemmerende en bevorderende factoren in de samenwerking met de jeugdhulpverleners binnen de pilot

Succes factoren	Knelpunten
De zorgprofessionals zijn onderdeel van het team, daarmee is de samenwerking laagdrempelig.	Het werkproces; finetunen en afstemming over wie regiehouder is en meer *vaste* overlegmomenten.
Het geeft leerlingen rust, een vast aanspreekpunt. Leerlingen kunnen veel met de doelen die worden besproken.	De Saffier is betrokken in de pilot, maar het betrekken van de andere scholen binnen Noorderkracht is ook van meerwaarde.
Door korte lijnen kan er snel geschakeld worden en hulp geboden worden. Hierdoor worden trajecten met wachtlijsten voorkomen.	Wisselingen in personele bezetting.
Goede samenwerking, kijkend vanuit verschillende expertise gebieden.	Verder inzetten op oplossingen voor de lange termijn, niet alleen de focus op de korte termijn.
Leerlingen hebben de tijd en ruimte om hun hoofd 'leeg' te praten. Ze gaan er met plezier heen.	
Brugbouwers naar het systeem (ouders/verzorgers, het gebiedsteam).	
Voorkomen van thuiszitters of helpend in het opbouwen naar onderwijs van thuiszitters.	
Betrokkenheid, weten wat er speelt en hierover onderling in gesprek gaan. Het helpt wanneer leerlingen leerkracht en zorgprofessional samen zien.	

Uit de vorige tussenevaluatie over P1 kwamen twee specifieke verbeterpunten voor de pilot naar voren vanuit het team, namelijk om onderwijsassistenten meer te betrekken in de samenwerking naast de leerkrachten en dat er meer ingezet kan worden op langere termijn oplossingen. In de vragenlijst is specifiek uitvraag gedaan in hoeverre deze verbeterpunten zijn opgepakt in P2. De meerderheid van de respondenten (n = 5) geeft aan dat deze verbeterpunten in P2 zijn verbeterd, ook hebben enkele respondenten hier onvoldoende zicht op (n = 3). Daarnaast wordt genoemd aangegeven dat deze verbeterpunten in het beleid duidelijker zouden kunnen worden opgenomen of neergezet.

Hoewel de respondenten grotendeels aangeven verbeteringen te zien vanuit de vorige evaluatie op het betrekken van onderwijsassistenten en lange termijn oplossing, komt uit de knelpunten (Tabel 5) het thema lange termijn oplossingen ook naar voren. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er wel een verbetering zichtbaar is volgens het team van De Saffier in het werken met meer lange termijn gerichte oplossingen, maar hierin nog ruimte blijft voor verdere verbetering.

Aan het team van De Saffier is gevraagd naar het belang van de pilot met de jeugdhulpverleners binnen de school en wat het voor zowel leerlingen als het

team zou betekenen wanneer de pilot zou worden stopgezet. De antwoorden op deze vragen zijn weergegeven in Tabel 6. Uit de antwoorden blijkt dat het team van De Saffier bij het stopzetten van de pilot voor leerlingen met name een risico ziet in kunnen blijven deelnemen aan het onderwijsproces, doordat ze ofwel minder uren kunnen maken ofwel thuis komen te zitten. Ook benoemen zij mogelijk escalatie van probleemgedrag en minder goede zorg voor leerlingen vanwege het verhogen van de drempel naar zorg en samenwerking met zorg. Dit laatste wordt ook genoemd als gevolg voor de onderwijsprofessionals zelf wanneer de pilot zou worden stopgezet, net als het wegvallen van een sparringpartner, wat zou kunnen resulteren in minder goede ondersteuning voor leerlingen. Ook wordt door het team van De Saffier genoemd dat wanneer de jeugdhulpverleners niet langer binnen de school werkzaam zouden zijn, dit mogelijk ook gevolgen heeft voor het werken met deze doelgroep, de intensiteit daarvan toeneemt en dit mogelijk weer kan leiden tot uitval van leerkrachten.

Tabel 6. Gevolgen van stopzetten van de pilot voor leerlingen en onderwijsprofessionals volgens het team van De Saffier

Gevolgen leerlingen	Gevolgen onderwijsprofessionals
Leerlingen kunnen minder uren naar school en het risico op meer thuiszitters neemt toe.	De veiligheid en structuur zou dan in mindere mate aanwezig zijn. De leerling heeft dan geen uitvalsbasis of ondersteuning op lastige momenten.
Het één-op-één moment waar veel leerlingen behoefte aan hebben valt dan weg. Dat moment is heel waardevol, je ziet dit aan de leerlingen.	Het contact tussen de zorgprofessional, de leerkrachten en het cvb (commissie van begeleiding) zou minder vlot verlopen. De lijnen zijn nu kort en er kan snel geschakeld worden. Het zou een groot gemis zijn als de zorgprofessionals niet meer in de school zouden zijn.
Leerlingen moeten dan langer wachten op hulp, vaak te lang. Ook zouden ze hiervoor de deur uit moeten voor hulp, terwijl het nu op school kan.	Het ontbreken van een sparringpartner, het missen van nieuwe ideeën in de begeleiding van leerlingen, het wegvallen van een bruggenbouwer.
Leerkrachten kunnen dan minder goed samen met zorg naar oplossingen zoeken en kijken naar een ander manier van werken of begeleiden van leerlingen. Nu worden ouders hierbij direct betrokken en dat is een waardevolle toevoeging.	Het gemis van een belangrijke factor in school die samen met kinderen, ouders, leerkrachten komt tot goede handvaten voor ingewikkeld gedrag, Verlies van goede communicatie tussen alle partijen.
De leerlingen moeten al veel buitenschools doen, met de zorg op school kunnen ze dit onder schooltijd doen, waarmee ze minder onderwijstijd missen.	Leerlingen te kort doen met betrekking tot persoonlijke problemen. Leerlingen in de klas die langer rondlopen met problemen waarvoor minder snel hulp beschikbaar is.
Verkorte lestijden, thuiszitters en meer escalatie van (probleem)gedrag.	Geen individuele hulp voor kinderen die dit nodig hebben om het op school te kunnen redden. Toename van het aantal thuiszitters.
Dan zouden er (nog) meer leerlingen thuis komen te zitten. En mogelijk ook meer leerkrachten afhaken in het speciaal onderwijs waar leerkrachten juist zeer hard nodig zijn. Zorgprofessionals zijn in het speciaal onderwijs absoluut geen luxe, maar een noodzaak om het toch al intensieve werk succesvol te maken, waardoor je het beter volhoudt.	Dan neemt de frustratie van thuiszittende leerlingen weer toe. En ook de intensiviteit van het werken met deze kwetsbare kinderen. De samenwerking tussen zorgprofessionals die op school samenwerken met onderwijsprofessionals kan net het zetje zijn dat kinderen nodig hebben om naar school te kunnen.

Tot slot is aan het team van De Saffier gevraagd om een good practise voorbeeld te geven over de samenwerking rondom een leerling met de jeugdhulpverleners van Horizon. Enkele van de voorbeelden vanuit het team van De Saffier zijn weergegeven in Box 4 en Box 5.

Box 4: Good practice voorbeelden vanuit team De Saffier en de jeugdhulpverleners van Horizon

Voorbeeld 1: Een leerling had veel schooltrauma en angsten. Deze leerling kan nu met verschillende Horizon begeleiders werken. Hierdoor laat de leerling positief leergedrag zien. Daarnaast is er ook een grote cognitieve groei te zien (toets scores).

Voorbeeld 2: Er zijn leerlingen in de groep die momenten van één-op-één begeleiding nodig hebben. De leerling waar het nu over gaat is een leerling die kan zorgen voor onveiligheid in de klas. Door duidelijke afspraken te maken met tijdens de begeleiding van Horizon functioneert de leerling nu veel beter in de klas, waardoor minder onveilige situaties ontstaan, ook voor medeleerlingen.

Box 5: Good practice voorbeelden vanuit team De Saffier en de jeugdhulpverleners van Horizon

Voorbeeld 3: Een leerling heeft moeite met gezag opvolgen van instructies. De leerling heeft een doel om de lestijden uit te breiden. Hierin helpt de begeleiding van de jeugdhulpverleners. Tijdens de begeleiding wordt de leerling gezien en gehoord. Dit maakt dat de leerling leerbaarder is wanneer deze in de klas zit. Uiteindelijk draagt dat weer bij aan het kunnen uitbreiden van de lestijden.

Voorbeeld 4: Binnen De Saffier is een groep waarin thuiszitters zitten die proberen weer naar school te schakelen. Juist in deze groep is het fijn dat leerlingen op school begeleiding hebben van een vertrouwd persoon. Deze kinderen hebben al veel wisselingen meegemaakt en afwijzingen ervaren. Het is fijn dat ze zich bij de zorgprofessional op een andere manier dan verbaal kunnen uiten. Doordat er een kort lijntje is tussen de leerkracht en de zorgprofessional op school kunnen heel specifieke schoolsituaties besproken worden. De zorgprofessional heeft evenals de leerkracht ook goed contact met het thuisfront van de leerling. Dit werkt heel fijn en is in het belang van de leerling. Angst is vaak de onderliggende oorzaak van de gedragsproblematiek. Doordat de lijntjes kort zijn bouwt de leerling vertrouwen op, wat anders niet of nauwelijks mogelijk was geweest. Een leerling durft weer meer en gaat zich eindelijk weer ontwikkelen. Kwetsbare kinderen blijven zo in het onderwijs, waardoor ze zich kunnen blijven ontwikkelen, waardoor ze een grotere kans hebben op zelfredzaamheid in de maatschappij.

3.5 Financiële opbrengsten pilot

Met de inzet van de pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier is het streven vanuit de gemeente Smallingerland dat hiermee naast de voordelen voor leerlingen tevens een reductie is jeugdzorgkosten kan worden gerealiseerd. De gemeente Smallingerland heeft aangegeven zelf de analyse op de jeugdzorgkosten te willen uitvoeren. Op het moment van schrijven zijn de jeugdzorgkosten en de geïndiceerde zorgzwaarte voor de leerlingen van De Saffier vanuit de gemeente Smallingerland niet beschikbaar om te includeren in de rapportage. Daarnaast blijft het complex om de onkosten van de jeugdhulpverlening van de gemeente Smallingerland te koppelen aan de inzet van de jeugdhulpverleners binnen de pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier.

Om toch uitspraken te kunnen doen over de financiële opbrengst voor de gemeente Smallingerland door de inzet van de jeugdhulpverleners is getracht om inzichtelijk te maken welke kosten er gemoeid zijn wanneer zorglocaties worden ingezet om leerlingen op te vangen wanneer zij niet (volledig) naar school gaan. En om deze gegevens te koppelen aan de toename in onderwijsdeelname van de leerlingen van De Saffier. Deze berekening is opgesteld deels opgesteld door Horizon begeleiding.

De jeugdhulpverleners hebben in hun registratie van de interventies vastgelegd in hoeverre de geboden ondersteuning heeft geleid tot een toename van onderwijsdeelname van de leerlingen. In totaal hebben de jeugdhulpverleners 7 leerlingen naar een grotere onderwijsdeelname kunnen begeleiden. Dit heeft erin geresulteerd dat deze 7 leerlingen in totaal nu 38.5 dagdelen extra naar school gaan. Dit betekent ook dat zij op deze momenten geen gebruik hoeven te maken van andere vormen van opvang, zoals een zorgboerderij. De onkosten van een andere vorm van dagopvang zijn gemiddeld €133,- per dagdeel. Dit betekent dat er met de vergroting van de onderwijsdeelname van deze leerlingen naar schatting €5120,- aan jeugdzorgmiddelen is bespaard wanneer er weer nieuwe indicaties vanuit de gemeente moeten worden afgegeven.

Om meer zicht te krijgen op de besparing in jeugdzorgmiddelen is er daarnaast door Horizon begeleiding een financiële onderbouwing opgesteld om de inzet van de jeugdhulpverleners in de school financieel meer inzichtelijk te maken. In Tabel 7 op de volgende pagina is een financieel overzicht gemaakt van de leerlingen die ondersteuning hebben ontvangen van de jeugdhulpverleners in schooljaar 2024 – 2025 (tot en met medio maart) en de kosten die zouden zijn gemaakt wanneer deze leerlingen geen zorg in school, maar externe hulpverlening zouden hebben ontvangen.

In totaal lopen er momenteel 15 trajecten bij de jeugdhulpverleners in school, met een gemiddelde inzet van 2 uur per week aan begeleiding. Door de inzet van de jeugdhulpverleners is voor deze leerlingen de inzet van ambulante hulpverleners niet noodzakelijk geweest. Wanneer deze leerlingen allen een individueel traject zouden krijgen bij een zorgaanbieder, zou dit tot medio maart

2025 minimaal €90.506,83 aan jeugdhulp hebben gekost. Deze berekening is gemaakt op basis van het minimaal aantal uren die de jeugdhulpverlener binnen De Saffier heeft ingezet. In een regulier ambulant traject waarin specialistische jeugdhulp wordt ingezet, zal de inzet naar alle waarschijnlijkheid hoger zijn qua intensiteit. Dit komt omdat er bij externe hulpverlening rekening gehouden moet worden met factoren die meer tijdsinvestering vragen, zoals een langere kennismakingsperiode, tijd voor verslaglegging, meer tijd voor overleggen, contact met ouders en verwijzer en reistijd. Deze factoren spelen niet voor de jeugdhulpverleners in de school, omdat deze factoren al in het aantal beschikbare uren (en dus het tarief) verweven zitten. Daarnaast is de jeugdhulpverlener een bekend gezicht voor zowel leerling als leerkracht, waardoor er geen extra tijdsinvestering wordt gevraagd van bijvoorbeeld een kennismaking of vele overlegmomenten. Bovendien is er sprake van een bestaande en duurzame vertrouwensband tussen leerlingen en de jeugdhulpverleners, aangezien zij door leerlingen gezien worden als onderdeel van het schoolteam (juf of meester). Uit de wetenschappelijke literatuur is bekend dat een goede vertrouwensband de kern vormt voor effectieve hulpverlening. De bekendheid en nabijheid van de jeugdhulpverlener maakt ook dat leerkrachten sneller preventief kunnen werken, omdat er sneller ondersteuning beschikbaar is voor leerlingen. Daarnaast leren leerlingen benodigde vaardigheden binnen de schoolse context en is er daardoor een directe transfer van het geleerde in de praktijk. Dit is met name belangrijk voor deze doelgroep leerlingen, aangezien zij moeite hebben met het transfereren van het geleerde in verschillende contexten (Kim, 2012).

Tabel 7. Overzicht van de zorgkosten door inzet van externe ambulante medewerkers voor de leerlingen van De Saffier

Aantal leerlingen	Profiel ondersteuning	Kosten per profiel	Totaal
1	Herstel A2	€ 2.608,26	€ 2.608,26
3	Herstel A3	€ 3.651,56	€ 10.954,68
4	Herstel B1	€ 5.216,50	€ 20.866,00
5	Herstel B2	€ 6.520,63	€ 32.603,15
2	Herstel B6	€ 11.737,13	€ 23,474,26
Totaal: 15			**€ 90.506,83**

De kosten voor de gemeente Smallingerland voor de inzet van Horizon begeleiding op De Saffier over het gehele schooljaar 2024 – 2025 bedragen €91.235,- (€ 35.235,- + € 56.000,-). Met ruwweg dezelfde investering (€90.500 en €91.235) bekostigd de gemeente Smallingerland door de pilot de ondersteuning voor leerlingen voor een geheel schooljaar, waar dit bij externe partners voor 6.5 maand aan bekostiging zou betekenen. Bijna het hele budget van €91.235,- voor schooljaar 2024-2025 is op 15 maart 2025 al benut voor de begeleiding van leerlingen van De Saffier. Dit, terwijl er nog maar 62% van het aantal schoolweken is verstreken en er nog 15 schoolweken komen tot aan de zomervakantie. Hieruit

kan geconcludeerd worden dat de gemeente Smallingerland de investering in de pilot ten tijde van het schrijven al heeft gecompenseerd.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

De pilot Zorg in Onderwijstijd op De Saffier is gestart in februari 2024. De eerste periode van de samenwerking tussen de Saffier en Horizon begeleiding heeft in het teken gestaan van het opbouwen van de samenwerking en relatie met leerlingen en het team van de Saffier. De tussenevaluatie van de pilot is uitgevoerd in juni 2024 (P1). De huidige evaluatie van de pilot is uitgevoerd begin maart 2025 en betreft de looptijd september 2024 – februari 2025 (P2).

Het uitgangspunt van de pilot is om door middel van het werken met een vaste zorgpartner binnen de school meer verbindend en preventief te kunnen werken bij de specialistische zorg en ondersteuning van leerlingen binnen het speciaal onderwijs. Hierdoor wordt het eenvoudiger om leerlingen met hulpvragen specialistische zorg te bieden, wordt schooluitval voorkomen, wordt het pedagogisch klimaat op school verbeterd en kan er effectiever gewerkt worden aan het welzijn en onderwijs van leerlingen. Daarnaast wordt van deze verbindende aanpak verwacht dat dit bijdraagt aan het verminderen van de gemeentelijke kosten voor jeugdhulp.

De pilot is gefinancierd door de gemeente Smallingerland. Door de pilot Zorg in Onderwijstijd op De Saffier te bekostigen loopt de gemeente Smallingerland voor op de aankomende landelijke ontwikkelingen waarin zorg in onderwijs vanuit een collectieve financiering wordt geregeld.

Binnen de evaluatie van de pilot staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

4) Wat is het effect van de inzet van jeugdhulpverlening op de leerlingen binnen De Saffier?
   a) Wat is het effect op het pedagogisch klimaat binnen de school?
   b) Wat is het effect op het aantal incidenten, schorsingen en onderwijsdeelname en binnen de school?
   c) Wat is het effect binnen de thuissituatie?
5) Hoe wordt de samenwerking tussen onderwijs en zorg ervaren vanuit het perspectief van ouders, het team van De Saffier en jeugdhulpverlening?
6) Werkt de inzet van de jeugdhulpverlening binnen de school preventief bij de zorgvragen van leerlingen van De Saffier?

Hieronder volgen enkele belangrijke conclusies naar aanleiding van de onderzoeksvragen.

Interventies

Uit de gegevens van het onderzoek komt naar voren dat er gedurende de looptijd van de gehele pilot 285 interventies zijn uitgevoerd door de jeugdhulpverleners, waarvan 157 hebben plaatsgevonden in P2. Ruim de helft van de interventies focust zich op het begrenzen van gedrag en emotieregulatie van leerlingen. Daarnaast wordt in de interventies met name aandacht besteed aan het omgaan met spanning en met medeleerlingen en het functioneren in de klas. Deze verdeling in focus van de interventies is te verklaren, doordat het veelal interventies betreft bij leerlingen waarbij het overkoepelende doel is om schooluitval te voorkomen en toe te werken naar het uitbreiden van de onderwijsdeelname.

Op individueel niveau zijn de ingezette interventies effectief. Daarnaast lijken de interventies preventief te werken. Bij in ieder geval 6 leerlingen heeft de inzet en begeleiding van de jeugdhulpverleners ertoe geleid dat een verwijzing naar externe jeugdhulpverlening niet nodig was en leerlingen op school konden blijven op hulp te ontvangen.

Pedagogische klimaat

De vragenlijst ZIEN! is afgenomen om zicht te krijgen op hoe leerlingen de school en het pedagogisch klimaat binnen de school ervaren. Uit de resultaten van de vragenlijst ZIEN! komt naar voren dat leerlingen positief zijn over hun algehele welbevinden op school. Ook ervaren ze veiligheid op school en weinig pestgedrag van medeleerlingen. Het algehele pedagogische klimaat kan gebaseerd op de onderzoeksresultaten positief worden genoemd.

Incidenten en schorsingen

Het aantal incidenten binnen De Saffier laat sinds de start van de pilot een neergaande trend zien. In schooljaar 2022-2023 waren er in totaal 122 incidenten, in het huidige schooljaar zijn dit slechts 10. Dit is een daling van ruim 91%. Incidenten leiden op De Saffier zelden tot een schorsing en het schorsingsaantal is al jarenlang laag op De Saffier. Desondanks is er sinds de start van de pilot een daling zichtbaar in het aantal schorsingen. In schooljaar 2022-2023 waren er in totaal zes schorsingen (totaal 11.5 dag) en in het huidige schooljaar zijn er nog geen schorsingen geweest. Deze grote daling in het aantal incidenten en de daling in het aantal schorsingen is te verklaring door het goede pedagogische klimaat binnen de school en de extra inzet van de jeugdhulpprofessionals aanwezig binnen De Saffier. Wat ook opvalt is dat er ondanks een voor leerlingen ingrijpende transitie naar een nieuwe schoollocatie geen toename zichtbaar is in het aantal incidenten. De voorbereidingen die De Saffier heeft genomen om de overgang naar de nieuwe school soepel te laten verlopen, waarbij de jeugdhulpverleners een rol hebben gespeeld, hebben geresulteerd in een succesvolle transitie.

Onderwijsdeelname en thuiszitters

Op lange termijn is een doelstelling van de pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier om bij te dragen aan het terugdringen van het aantal thuiszitters en het vergroten van de onderwijsdeelname van leerlingen. Uit het onderzoek blijkt dat het aantal aanvragen voor onderwijstijdverkorting (OTV) in het huidige schooljaar 2024-2025 (10) is gedaald ten opzichte van het voorgaande schooljaar (14). Ook het aantal leerlingen dat gebruikt maakt van dagbesteding is gedaald. Daarnaast is uit het onderzoek gebleken dat de geboden ondersteuning van de jeugdhulpverleners heeft geleid tot een toename van onderwijsdeelname van 11 leerlingen, waarvan 3 afkomstig uit Smallingerland. Gezamenlijk gaan deze 11 leerlingen nu bijna 40 dagdelen per week extra naar school.

Het aantal thuiszitters bedraagt op het moment van schrijven 17 leerlingen, waarvan 35% afkomstig uit gemeente Smallingerland. Gezien de korte looptijd van de pilot is het nog niet realiseerbaar voor de jeugdhulpverleners om zich sterk te richten op de thuiszittende leerlingpopulatie en worden er dan ook nog geen (grote) effecten verwacht op het aantal thuiszitters. Desondanks zijn er wel enkele interventies gericht geweest gericht op deze doelgroep, waardoor er bij individuele leerlingen een toename in onderwijsdeelname is gerealiseerd.

Samenwerking met jeugdhulpverleners vanuit het perspectief van ouders en het team

De uitgezette vragenlijst onder ouders naar hun ervaringen en tevredenheid over de inzet van de jeugdhulpverleners in de school heeft geen respons opgeleverd. Echter kan er uit de communicatie tussen ouders en school en de jeugdhulpverleners worden opgemaakt dat ouders positief zijn over de extra ondersteuning die de leerlingen op school ontvangen.

De resultaten van het onderzoek laten zien dat ook het team van De Saffier zeer tevreden is over de samenwerking met de jeugdhulpverleners. Alle leden van het team hebben minimaal één keer per week naar tevredenheid contact met de jeugdhulpverleners. Dit is in overeenstemming met de resultaten uit de tussenevaluatie. Het team geeft aan positiever te zijn over het contact met de jeugdhulpverleners binnen de pilot dan over de geboden hulp van externe jeugdhulpverleningspartners. Nabijheid, laagdrempeligheid, een vast aanspreekpunt, preventief handelen en werken in opbouw van onderwijsdeelname worden genoemd als succesfactoren. Knelpunten liggen nog in het komen tot structurele oplossingen en inzet, de wisseling van personele bezetting en het uitbreiden naar de hulp voor alle leerlingen binnen de nieuwe schoollocatie Noorderkracht.

Jeugdzorgkosten vanuit de gemeente Smallingerland

Met de inzet van de pilot Zorg in onderwijstijd op De Saffier is het streven vanuit de gemeente Smallingerland dat hiermee naast de voordelen voor

leerlingen tevens een reductie is jeugdzorgkosten kan worden gerealiseerd. De gemeente Smallingerland heeft aangegeven zelf de analyse op de jeugdzorgkosten te willen uitvoeren.

Er is ook een analyse gedaan vanuit Horizon op de onkosten die gepaard zouden zijn met de begeleiding van de leerlingen wanneer deze in een externe jeugdhulpverleningssetting waren uitgevoerd. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de gemeente Smallingerland de investering in de pilot ten tijde van het schrijven al heeft gecompenseerd. Dit, terwijl de jeugdhulpverleners nog geruime tijd werkzaam zullen zijn op De Saffier dit schooljaar. Deze werkzaamheden van de jeugdhulpverleners zijn daarmee voor de gemeente Smallingerland kosteloos, terwijl deze inzet bij een externe zorgpartij zou hebben geresulteerd in toenemende onkosten. Daarmee is de geboden hulp binnen de pilot voordeliger dan wanneer deze jeugdzorghulp bij externe zorgpartners zou worden belegd.

Samenvatting onderzoek

- De interventies zijn op individueel leerlingniveau effectief
- De interventies werken preventief en dragen bij aan het voorkomen schooluitval
- De interventies leiden tot een toename in onderwijsdeelname van leerlingen
- De jeugdhulpverleners dragen bij aan een positief pedagogisch klimaat binnen de school
- De jeugdhulpverleners dragen bij aan een afname van incidenten en schorsingen
- De jeugdhulpverleners dragen in toenemende mate bij aan de voorkoming en teruggeleiding van thuiszitters
- De samenwerking tussen het team en de jeugdhulpverleners wordt zeer positief beoordeeld
- De financiële gevolgen voor de gemeente om te investeren in de pilot zijn voordeliger dan de inkoop van externe jeugdzorg

4.2 Reflectie en aanbevelingen

Uit eerdere landelijke onderzoeken (i.e. Douma, 2023; DSP-groep & Gemeente Tilburg, 2023) blijkt dat initiatieven zoals de pilot Zorg in Onderwijs op De Saffier effectief zijn voor leerlingen én bijdragen aan het terugdringen van de onkosten

voor de jeugdzorg voor gemeentes. Ook uit de huidige evaluatie komt een vergelijkbaar positief beeld naar voren.

Binnen het speciaal onderwijs worden er in toenemende mate leerlingen aangemeld met intensievere en complexere hulpvragen (Rubin, Bukowski & Bowker, 2015; Elffers, 2022). Deze complexe hulpvragen kunnen niet zonder de samenwerking met jeugdzorg worden geadresseerd. Binnen het huidige Nederlandse onderwijssysteem is er een duidelijke scheiding zichtbaar tussen onderwijs en zorg, waardoor er onvoldoende tijdig en preventief gehandeld kan worden. Dit werkt langere wachttijden, een toename in zorgkosten en toename van schooluitval in de hand (Elffers, 2022; Roso et al., 2021). Schooluitval hindert de kansengelijkheid van leerlingen, met name van leerlingen die hierin al risico's lopen zoals leerlingen binnen het speciaal onderwijs (Elffers, 2022). Daarnaast zijn er hoge kosten gemoeid binnen het thuiszittersvraagstuk. Gemiddeld genomen kost een thuiszittende leerling tussen de €50.000 tot €100.000 per jaar en dit moet bekostigd worden door jeugdzorgfinanciering van de gemeentes (Balans, 2024).

Initiatieven zoals Zorg in Onderwijs op De Saffier lijken daarmee waardevol om de problemen rondom thuiszitters, schooluitval, kansenongelijkheid voor leerlingen, onkosten van de jeugdzorg en de toenemende druk op de jeugdzorg te helpen reduceren.

Ook recentelijke beleidsontwikkelingen erkennen de noodzaak voor een intensievere samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg. Vanuit zowel het perspectief van het onderwijs, als de jeugdzorg wordt deze noodzaak gezien. Zo wordt in de Werkagenda Route naar Inclusief Onderwijs 2035 de organisatie van inclusief onderwijs sterk gekoppeld aan de samenwerking met jeugdzorgpartners (Rijksoverheid, 2023). En ook in de Hervormingsagenda Jeugd 2023 – 2028 worden 8 beleidsmaatregelen genoemd, waaronder beleidsmaatregel 2, die stelt dat *'Jeugdhulp steviger verbinden aan aanpalende domeinen zoals het onderwijs,…'* een essentiële stap is in de doorontwikkeling van de jeugdwet (Rijksoverheid, 2023).

Het is de verwachting dat de pilot Zorg in Onderwijs op De Saffier bij continuering ook de lange termijndoelen die zijn gesteld kan behalen. Zowel de tussenevaluatie als de huidige evaluatie laten een positieve ontwikkeling zien. De toenemende effectieve inzet van de jeugdhulpverleners, een verbetering van het pedagogische klimaat en de ervaren sociale veiligheid van leerlingen, een daling van incidenten en schorsingen, positieve ervaringen vanuit het team rondom de samenwerking, een besparing van jeugdzorgkosten. De jeugdhulpverleners kunnen ondersteuning bieden aan leerlingen waar de school zelf niet in kan voorzien. De zorgstructuur binnen een school is gericht op het onderwijsleerproces. Dit is wettelijk zo geregeld. Binnen deze wettelijke regeleing is het niet mogelijk om jeugdzorg aan te bieden op de wijze zoals dit door de jeugdhulpverleners wordt geboden. De jeugdhulpverleners bieden dan ook

aanvullende specialistische zorg vanuit hun eigen expertise, welke complementair is op de zorg die de zorgstructuur van de school zelf biedt.

Op basis van de onderzoeksresultaten wordt geadviseerd om de pilot te continueren, waarbij committeren voor een langere periode wenselijk is. Deze commitment is nodig voor het goed kunnen waarborgen van de geboden hulp en daarmee stabiliteit te bewerkstelligen om de inzet van de jeugdhulpverleners verder te kunnen ontwikkelen. Deze zekerheid is daarnaast van belang voor de leerlingen, het team en de jeugdhulpverleners (zie ook de onderzoeksresultaten in paragraaf 3.5.2). Door een continuering van de pilot kan er meer structureel gewerkt worden aan het creëren van kansengelijkheid voor leerlingen binnen het speciaal onderwijs van De Saffier, een grotere onderwijsdeelname voor alle leerlingen en een reductie in kosten voor jeugdzorg voor de gemeente.

Bijlage 1 : Oorspronkelijke projectplan Zorg in Onderwijstijd

Projectplan Zorg in Onderwijstijd

Verbindende aanpak binnen SO De Saffier

Versie 10-11-2023

Aanleiding

De Saffier in Drachten is een Renn4 school voor speciaal onderwijs voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek.
De Saffier werkt vanuit de gedachte dat ieder kind recht heeft op een sterke basis thuis, in de buurt en op school. Hiervoor is het nodig dat thuis, onderwijs en zorg nauw samenwerken aan: **één plan voor één kind** met gebruikmaking van elkaars expertise en zonder belemmering te ondervinden van wet- en regelgeving en/of bureaucratische processen.

De specialistische zorg/ondersteuning van leerlingen met een so4 indicatie vindt al meer en meer op school plaats, waardoor de schoolgang zo weinig mogelijk wordt belemmerd. Schoolgang is nodig voor positieve ontwikkeling van leerlingen en een positieve ontwikkeling is nodig voor goede schoolgang en thuiszitten wordt voorkomen.

Echter willen we juist naar meer verbindend en preventief werken toe en willen we ook na specialistische ondersteuning/behandeling weer gewoon normaliseren, de stijgende kosten voor jeugdhulp terugdringen en dan is het nodig om stappen te zetten. Stappen zoals:

- Gezamenlijke ambities en visie ontwikkelen. Er zijn in de afgelopen jaren veel gesprekken gevoerd met de gemeente en de Samen Kansrijk scholen. De analyse van het jeugdhulpgebruik door de gemeente Smallingerland laat de hoeveelheid kinderen die gebruik maar van een jeugdhulp beschikking op de Saffier zien (76,5%). Bijna alle leerlingen hebben wel een onderwijs-overstijgende hulpvraag, dit zijn kind- en/of omgevingsfactoren. Juist op de so4 scholen is het gezamenlijk aanbod van onderwijs en jeugdhulp ondersteuning zo van belang.

- Integrale intake, waardoor begeleiding en zorg snel en effectiever ingezet kan worden in overeenstemming met ouders, leerling en leerkracht binnen de school;

- Collectieve inzet gericht op ondersteuning en begeleiding bij hulpvragen op het gebied van ondersteuning in onderwijstijd / gekoppeld aan eventuele hulp thuis om verwijzingen te voorkomen en om te kunnen afschalen in zorgzwaarte van de ondersteuning thuis wanneer dit mogelijk is;

- Het aantal thuiszittende leerlingen groeit, dat is zorgelijk en vraagt om een gezamenlijk aanpak. Zowel uitval van leerlingen op de Saffier, als leerlingen die op andere scholen zijn uitgevallen en bij de Saffier worden aangemeld en nu afhankelijk zijn van een jeugdhulp/jeugdzorg beschikking (bijvoorbeeld de inzet van zorgboerderijen).

Dit maakt dat De Saffier samen met de gemeente Smallingerland willen werken aan effectiever en efficiëntere samenwerking tussen onderwijs en zorg, concreet collectieve inzet van jeugdhulp op school. In dit projectplan wordt deze

samenwerking concreter uitgewerkt.

“Dat doen we gewoon samen”

Landelijk kader: Zorg in Onderwijstijd (ZiO)

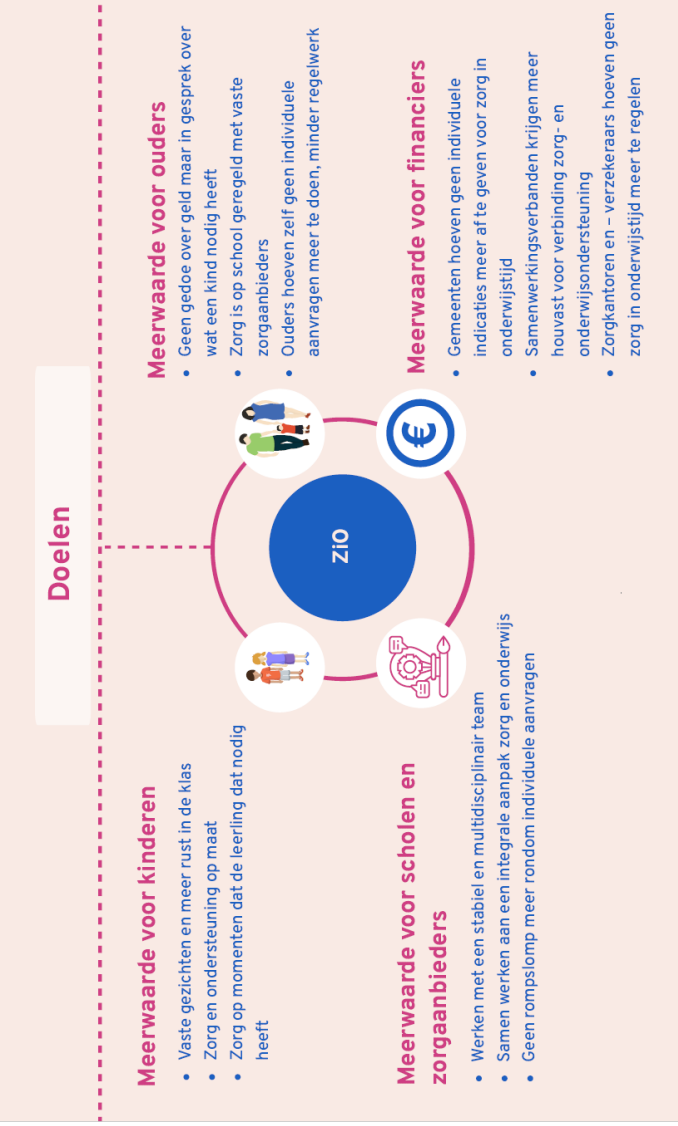

In 2018 is vanuit de ministeries van OCW en VWS al aangegeven dat de financiering van zorg in onderwijstijd eenvoudiger moet. Hiervoor is een plan van aanpak ontwikkeld om te onderzoeken of een wetswijziging mogelijk is om Jeugdwet-, Wlz- en Zvw-budgetten te bundelen, zodat het niet langer nodig is om voor elke leerling een aparte beschikking of indicatie af te geven. Dat er op deze manier ruimte komt voor vaste zorg/jeugdhulpverleners die op school flexibel kunnen inspelen op wat nodig is. Dit project heet Zorg in Onderwijstijd (ZiO) en is de afgelopen 2 jaar uitgevoerd binnen 50 scholen verdeeld over Nederland. Het is uitgevoerd en geëvalueerd door de landelijke onderwijsconsulenten (zorgarrangeurs), Oberon en DSP[3]. De inzet van de zorgarrangeurs wordt voortgezet, ook na 2024.

In de brief aan de Tweede Kamer (12-7-23; Samen sterk: zorg en onderwijs) geven de minister en staatsecretaris een update over de ontwikkelingen. Hierin wordt benoemd dat zij “op korte termijn, zorg in onderwijstijd eenvoudiger en meer regelarm willen gaan organiseren”.

[3] Zie voor meer info onderwijs en zorg oplossingslab\eindrapportage-zorg-in-onderwijstijd-landelijk-onderzoek-2022.pdf